

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
Музичка култура		
РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
Четврти	2	72
ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - Стварање интересовања и навика за активно бављење музиком, те подстицање стваралачких способности и развијање музичког укуса; - Подстицање когнитивног, етичког и естетског развоја ученика, те позитивних емоција, осјећаја припадности и заједништва; - Упознавање културне баштине и савремених кретања у музичкој умјетности, кроз вриједна музичка дјела домаћих и страних аутора; - Оспособљавање ученика за разумијевање и процјењивање музике, те за музичку интерпретацију; - Подстицање развоја музичког мишљења, слушањем и разумијевањем музичких порука умјетничког дјела. 		
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - Образовање слуха – развити осјетљивости слуха за перцепцију звука, гласова, тонску висину, трајање, тонални осјећај, звучну динамику, препознавање музичких инструмената, музичких форми и сл.; - Упознавање већег броја бројалица и пјесмица у циљу савладавања и развијања осјећаја за ритам; - Упознавање основних елемената музичке писмености (линијски систем, виолински кључ, цијела нота, половина, четвртина, осмина, и њихове паузе, тачка поред ноте, корона, лук, знак за понављање, прима волта, секунда волта); - Усвајање ознака на Брајевом писму; - Упознавање са појмом љествице и нотама од ДО1 до ДО2 (ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ, ДО2); - Развијање музичког памћења-препознавање најједноставнијих музичких облика; - Развијање навика културног понашања при живом извођењу; - Развијање дјечије маште, пажње, логичког закључивања, запажања и стваралачких способности и корелација наставе музичке културе са осталим васпитно-образовним предметима; - Свирање на инструментима Орфовог музичког инструментарија, пјевање у хору, мањој групи или соло што доприноси развоју слуха свих категорија, али и музичког укуса; - Упознавање са вриједним дјелима композитора: Ј. Хајдн, В. А. Моцарт, Л. ван Бетовен, П.И. Чајковски, С. Ст. Мокрањац и др.; - Примјенљивост стеченог знања у новим ситуацијама 		
САДРЖАЈИ ПРОГРАМА		

Ред. бр.	Наставно подручје	Оквирни број часова
1.	Извођење музике: пјевање, свирање, покрет и увођење у основе музичке писмености	44
2.	Слушање музике	14
3.	Дјечије музичко стваралаштво	14
	УКУПНО	72

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставно подручје: Извођење музике: пјевање, свирање, покрет и увођење у основе музичке писмености (44 часа)

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> • научити нотне ознаке на Брајевом писму • именовати и разликовати, те репродуковати научене ноте Ц-дур љествице (ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ ДО); • се упознати са постојањем линијског система • препознати и разликовати нотна трајања (цијела нота, половина, четвртина, осмина и њихове паузе у 2/4, 3/4 и 4/4 такту); • препознати и разликовати у пјевању или свирању продужену ноту (тачку поред ноте, корону, лук); • уочити и разликовати у пјевању или свирању знак за понављање, прима волту, секунда волту; • идентификовати разлику између бројања и тактирања; • примијенити тактирање на 2, 3 и 4; • класификовати и примјењивати ритмичке и мелодијске инструменте Орфовог музичког инструментарија (звечке, штапићи, трианглметалофон, блок-флаута) кроз свирање, 	<ul style="list-style-type: none"> • Пјевање пјесама (по слуху и пјесама са нотног текста). • Линијски систем (5 линија и 4 празнине). • Усвајање ознака за октаве на Брајевом писму. • Пјевање, читање и писање нота од ДО 1 до ДО 2 (ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛА, СИ, ДО). • Нотна трајања (цијела нота, половина, четвртина, осмина и њихове паузе). • Тачка поред ноте, корона, лук, знак за понављање, прима волта и секунда волта. • Тактирање на 2, 3 и 4. • Свирање једноставних пјесама на мелодијским инструментима Орфовог инструментарија. <p>Препоручене композиције:</p> <p>Бројалице:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пишем, пишем петнаест • Прва, друга • Тактирање • Плива патка преко Саве • Ена, мена • Мали ђачки валцер <p>Свака пјесма може бити бројалица уколико се представи само ритмички.</p>

	<p>Дјечије пјесме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали ђачки валцер (Н. Херцигоња) • Иде мали патак (Г. Тартаља) • Лептирићу, шаренићу (Ј. Ј. Змај) • Музичка абецеда. • Гласићи нам тихо брује (канон) • Честитка мајчици (Ј. Каплан) • Ми је у средини. • До, до шта је то? (З. Васиљевић) • Новогодишња пјесма (П. Ступел) • Дом (Ј. Готовац) • У гостима (Д. Максимовић) • На ливади (М. Милојевић). • Рибарчета сан (Б. Радичевић-М. Протић) <p>Народне пјесме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лазара мајка • Синоћ је куца лајала • Посакауша • У Ивана господара • Хопа, цупа • С оне стране Дунава • Ерско коло • Разгранала грана јоргована • Вита је јела до неба • Ситна је киша падала <p>Музичке игре:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ивин воз (А. Кораћ - Д. Лукић) • Семафор (В. Томерлин) • Изгубљено пиле (З. Васиљевић) • Мали плес <p>У недостатку садржаја у уџбенику, наставник може уврстити и реализовати садржаје према сопственом избору, користећи другу музичку литературу.</p>
Наставно подручје: Слушање музике (14 часова)	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слушно идентификовати и разликовати компоненте музичког израза (темпо, динамика); 	<ul style="list-style-type: none"> • Слушање вокално-инструменталних композиција. • Слушање народних пјесама и

<ul style="list-style-type: none"> • слушно препознати и разликовати изражајна средства у музици (врста пјевачких гласова и извођачких састава); • разликовати и разумијети композиције различитог доживљаја; • класификовати композиције различитог облика:валцер, полонеза, марш, балет, руковет; • препознати и именовати инструменте у композицијама класичне музике; • описати садржај и ток радње слушане композиције; • идентификовати и разликовати врсте динамике слушане композиције (јако-средње-јако-тихо-средње-тихо), поступне динамичке ознаке (постепено појачавање – постепено утишавање) и темпа (брзо-умјерено - споро). 	<p>игара.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Музички рјечник (слушање). • Различите тонске боје (гласови и инструменти). • Темпо и динамика слушане композиције (брзо – умјерено-споро; јако-средње јако-тихо - средње тихо; постепено појачавање, постепено утишавање). • Солистичко и групно музицирање. • Вокална, инструментална и вокално-инструментална музика. • Музички облик: полонеза, марш, валцер, балет, руковет. <p>Препоручене композиције:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Химна Републике Српске Моја Република, М. Матовић • Химна БиХ, Д. Шестић • Химна Светом Сави • Часовник, Ј. Хајдн • Турски марш, В. А. Моцарт • За Елизу, Л. ван Бетовен • Игра патуљака, Е. Григ • Пећа и вук, С. Прокофијев • Карневал животиња: Марш лавова; Слон; Акваријум; Лабуд; К. Сен-Санс • Бумбаров лет, Н. Римски-Корсаков • Лептир, Г. Форе • На дрвеном коњу (из збирке Дјечије сцене), Р. Шуман • Валцер; Полонеза, Ф. Шопен • Игра шећерне виле (из балета Крцко Орашчић), П. И. Чајковски • Друга руковет, С. Ст. Мокрањац <p>Пожељно је на сваком часу слушати музику најмање 15 минута. Стога је могуће слушати и друге композиције по избору учитеља.</p>
<p>Наставно подручје: Дјечије музичко стваралаштво (14 часова)</p>	
<p>ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ</p>	<p>САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ</p>

<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> • импровизовати и изводити мале ритмичке, мелодијске, мелоритмичке цјелине гласом, инструментом; • саставити краће мелодијско-ритмичке мотиве у већу цјелину; • допунити тактове уз одговарајућу мјерну јединицу; • опонашати звукове слободном импровизацијом. 	<ul style="list-style-type: none"> • Импровизација ритма. • На задане пословице осмислити ритам. • Импровизација мелодије. • На обрађене бројалице покушати осмислити мелодију; кроз експеримент са чашама покушати свирати једноставну мелодију. • Осмишљавање и извођење покрета уз музику (пјесме које су слушали или пјевали). • Импровизација мелоритамских цјелина. • На основу текста измислити мелодију. • Тонско сликање. • Опонашање звукова по избору ученика или учитеља.
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
<p>Српски језик- садржаји из књижевности и културе изражавања Природа и друштво-биљке и животиње, годишња доба, пољопривреда, сточарство, лов, риболов Физичко васпитање-народне игре, ритмика, развој моторике Ликовна култура-прављење мелодијских инструмената Орфовог музичког инструментарија Математика-разломци, геометријска фигура круга,</p>	
НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	
<ul style="list-style-type: none"> - Ученике треба упознати са музичком нотацијом за Брајево писмо; - Непознате појмове из музичке терминологије вербално објаснити ученицима; - Када су у питању музички играци или једноставни плесни покрети ученика 	

укључивати у рад у пару или са групом ученика;

- Подстицати ученика да се музички активира;
- Наставник би требао сваку музичку игру отпјевати, одсвирати те ученицима демонстрирати начин извођења;
- Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити.

ХОР И ОРКЕСТАР

Предметно подручје Хор и Оркестар представља интегрални дио предмета Музичка култура. Општи циљ предметног подручја Хор и Оркестар је развијање интересовања и љубави према музичкој умјетности, упознавање ученика са музичким дјелима високих умјетничких вриједности из различитих епоха и различитих жанрова, те упознавање са музичком традицијом и културом властитог и других народа.

Обавезно је да се у основним школама организује рад хора и то: хора млађих и хора старијих разреда.

У школи у којој постоје услови потребно је организовати школски оркестар. Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Уносе се у распоред часова школе и дио су радне обавезе ученика које на основу музичких способности констатованих на аудицији, уз њихову сагласност, изабере наставник. Неопходно је континуирано радити на промоцији ових активности у школи, имајући у виду да је ангажовање ученика добровољно, али истовремено захтијева обавезу редовног похађања часова.

ХОР МЛАЂИХ РАЗРЕДА

(3 часа седмично, 108 часова годишње)

ХОР СТАРИЈИХ РАЗРЕДА

(4 час седмично, 144 часа годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ/ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ	СМЈЕРИНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none">• на аудицији адекватно одговорити на захтјеве провјере музичког слуха, вокалне интерпретације и музичке меморије;• интерпретирати широк спектар вокализа, модела и мотива за постизање бољих резултата;• пјевати правилно, изражајно, интонативно и ритмички тачно и прецизно;• научити напамет своју вокалну дионицу;• примјењивати различите технике пјевања;• пјевати у двогласним и вишегласним композицијама(у складу са могућностима хора);• презентовати шири репертоар вокалних и вокалноинструменталних композиција (по могућности различитих стилова и жанрова);• емотивно доживити композиције које се обрађују;• естетски доживити и да оцјенити интерпретацију хора у коме учествује, да зна да изврши компарацију са извођењем других	<ul style="list-style-type: none">• Пјесме и мелодијско-ритмички мотиви за аудицију.• Вокализе, модели и мотиви за постизање вокалне технике, музичких способности, вјештина и знања.• Репертоар школских хорова обухвата химне, одговарајућа музичка дјела домаћих и страних аутора различитих стилова и жанрова и одговарајућа музичка дјела традиционалне народне и духовне музике народа Републике Српске и других народа. <p>Предложена литература:</p> <ul style="list-style-type: none">• Химна Моја Република, М. Матовић• Химна Светом Сави, С. С. Мокрањац• Богородице дјево, руски напјев• Ој, Бадњаче, бадњаче, народна из Србије• Божићни тропар,	<p>На почетку школске године организовати аудицију и кроз различите провјере музичког слуха, музичке меморије, музичких знања, вјештина и предиспозиција, формира хор од ученика који посједују одговарајуће музичке способности.</p> <p>У зависности од састава и броја ученика организује хорова: женске, мушке и мјешовите. Према броју ученика хорова могу бити великог састава или камерни и пјевати једногласно, двогласно и трогласно.</p> <p>Почетком школске године неколико часова посветити искључиво вјежбама за кост-абдоминално јачање дијафрагме и мишића, нарочито са леђне стране. Радити вјежбе за спуштање ларинкса и слободан рад резонантног апарата: језика, непца, усана и доње вилице. Извјестан број ученика се у завршним разредима налази у фази мутирања, па наставник треба да буде веома пажљив у</p>

<p>ансамбала;</p> <ul style="list-style-type: none"> • пратити своју дионицу у партитури и препознаје и поштује музичке ознаке за темпо, динамику и артикулацију; • активно учествовати у музичком стваралаштву; • схватити своју индивидуалну улогу у колективном извођењу; • препознати и навести основне карактеристике стила и жанра композиција које су на репертоару хора. • редовно похађати часове хора. 	<p>Н.Барачки</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ave Maria, J. С. Бах • Тамо далеко, српска традиционална пјесма • Српкиња, И. Бајић • Viva la musica, канон • Сат, канон • Драги бато, канон • Кока снијела јаје, канон • Ц-А-Ф-Ф-Е-Е, канон • Сви смо сад ту, канон • Кад си срећан • Дјеца су украс свијета • У свијету постоји једно царство • Преко брда преко брега • Ишли смо у Африку • Разболе се лисица • Нема света ни планете • Миш је добио грип • Ох пролеће, Ј. Маринковић • Вијеће врана, В. Ђорђевић • Бумбари и пчеле, С. Раичић • Патак, М. Драгутиновић • Другарство, А. Кораћ • Јесен, В. Милошевић • На ливади, М. Милојевић • Ветар, М. Милојевић • Жабе, В. Ђорђевић • Кока и пилићи, М. Тајчевић • Канон за новорођенче, К. Бабић • Гдје је онај цветак жути, Ђ. Б. Перголези • Моја звезда, Б. Сметана 	<p>третману оваквих ученика, да не би дошло до трајног оштећења гласница.</p> <p>Наставник треба да подстиче љубав и жељу за активним музицирањем и учествовањем у школским ансамблима.</p> <p>Константно и стручно радити на развоју музичких способности и формирању квалитетног вокалног интерпретатора: рад на вокализам, импостацији гласа, чистој интонацији, ритмичкој прецизности, правилном дисању, изражајном пјевању, дикцији, емотивном и естетском доживљају пјесме.</p> <p>Организује пробе по гласовима и заједничке пробе.</p> <p>Направи селекцију дијелова композиције који захтијевају посебно увјежбавање. Најчешће су то интонативни, али могу бити и остали проблеми извођачке технике.</p> <p>Употреба клавира на пробама је минимална, али наставник мора бити спреман да композицију течно одсвира ради уобличавања тонске слике.</p> <p>Хор треба да пјева више а</p>
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Липа, Ф. Шуберт • Ода радости, Л. В. Бетовен • La violeta, стари мајстор • Друга руковет, С. С. Мокрањац • Из Осме руковети, С. С. Мокрањац • Крава и несташко, М. Васиљевић • Ој, расти мој зелени боре, Сјај мјесече, В. Милошевић • Ој, јесенске дуге ноћи, народна пјесма • Јовано Јованке, македонска народна пјесма • Хор, В. Миланковић • Композиције за рад са хором млађег школског узраста, Д. Тракиловић • Композиције за рад са хором старијег школског узраста, Д. Тракиловић • Духовне композиције за рад са хоровима основношколског типа, Д. Тракиловић • Збирка хорских композиција за школске хорове а сарела, Б. Ђурковић, Д. Костић, Б. Цвејић • Двогласне хорске композиције, приредила Нада Ленаси • Из светске хорске литературе, Б. Ђурковић • Музичка традиција за 	<p>sarrella.</p> <p>Ради на развоју дистрибутивне пажње и концентрације (способност заједничког музицирања).</p> <p>Ради на интерпретацији одговарајућих музичких дјела домаћих и страних аутора различитих стилова и музичких жанрова.</p> <p>Ради на очувању традиционалне народне и духовне музике народа Републике Српске и других народа.</p> <p>Ради на музичком описмењавању.</p> <p>Наставник треба да подстиче креативне способности ученика и подстиче стваралачко ангажовање у свим музичким активностима.</p> <p>Примјењује рад на музичкој импровизацији.</p> <p>Ради на социјализацији ученика и развоју смисла и одговорности за колективно музицирање.</p> <p>Ради на развоју естетског доживљаја и критичког мишљења.</p> <p>Упозна ученике са основним карактеристикама стила и</p>
--	---	---

	<p>наше најмлађе, М. Васиљевић, ЗУНС</p> <ul style="list-style-type: none"> • Путем наше традиционалне музике, М. Васиљевић, ЗУНС 	<p>жанра композиција које се изводе.</p> <p>Упозна ученике са основном музичком формом композиције која се изводи.</p> <p>Упозна ученике са основним биографским подацима композитора музичког дјела које се изводи.</p> <p>Развија код ученика навике слушања музике.</p> <p>На пробама хора са ученицима слуша квалитетне музичке интерпретације композиција које се обрађују на часу хора.</p> <p>Припрема школски хор за различите манифестације које организује матична школа и учествује на такмичењима.</p> <p>У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција (пет нових и пет раније обрађених композиција).</p>
--	--	--

ОРКЕСТАР

(4 часа седмично, 144 часа годишње)

Школским оркестром се сматра инструментални ансамбл са најмање десет инструменталиста који изводе композиције у најмање три дионице.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ/ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ	СМЈЕРИНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свирати предвиђене композиције; • свирати у најмање три дионице; • свирати правилно, изражајно, интонативно и ритмички тачно и прецизно; • користити различите технике свирања; • научити напамет своју инструменталну дионицу; • презентовати шири репертоар инструменталних и вокално-инструменталних композиција(по могућности различитих стилова и жанрова); • емотивно доживити композиције које се обрађују; • естетски доживити и оцјенити интерпретацију ансамбла у коме учествује и да зна да извршити компарацију са извођењем других ансамбала; • пратити своју дионицу у партитури и препознати и поштовати музичке ознаке за темпо, динамику и артикулацију; 	<p>Репертоар обухвата одговарајућа музичка инструментална и вокално-инструментална дјела домаћих и страних аутора различитих стилова и жанрова и одговарајућа музичка дјела традиционалне музике народа Републике Српске и других народа.</p> <p>Предложена литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Звучне ведрине, Збирка композиција аранжираних за дјечије (школске) гудачке, хармоникашке и мјешовите оркестре, као и за Орфов инструментариј и оркестар ударалки, Божидар Станчић • Музичка школица за Орфов инструментариј, Миомира М. Ђурђановић и Сања Филиповић • У шуми један жир изгубио свој шешир, Збирка пјесама уз клавирску пратњу, Константин Бабић • Мали гроф у трамвају, за глас и клавир за дјецу нижих разреда, Зоран Јовановић • Збирка пјесама за глас и 	<ul style="list-style-type: none"> • Наставник ће саставити оркестре од инструмената који припадају истој породици (блок-флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментариј, итд.) или мјешовитог састава према расположивим инструментима. • Наставник треба да репертоар оркестра пролагоди (аранжира) за постојећи школски састав или да изводи у оригиналном облику. • Наставник припрема школски оркестар за различите манифестације које организује матична школа и учествује на такмичењима. • У току године оркестар треба да изведе 8 дјела од којих неке заједно са хором.

<ul style="list-style-type: none"> • активно учествовати у музичком стваралаштву; • схватити своју индивидуалну улогу у колективном извођењу; • препознати и навести основне карактеристике стила и жанра композиција које су на репертоару. • редовно похађати часове оркестра. 	<p>хармонику, Радомир Јанковић</p>	
--	------------------------------------	--

** Предложене су збирке пјесама уз пратњу клавира и хармонике, а наставник може да дионице ових хармонских инструмената лако распише, прилагоди за оркестарски и хорски састав који му је на располагању. Уколико ученици нису овладали употребом Брајевог нотног писма, приступати усвајању мелодија по слуху.*

* У раду хора и оркестра наставник ће се потрудити да активно узме учешће са школским ансамблом на такмичењима и манифестацијама.